Lietas arhīva Nr. A42-01611-18/46
ECLI:LV:ADRJVTN:2018:0806.A420161118.5.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Valmierā 2018.gada 6.augustā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Solveiga Pone,

piedaloties pieteicējam /pers. A/, atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicināto iestāžu Ieslodzījuma vietu pārvaldes pārstāvei /pers. B/ un Valmieras cietuma pārstāvei /pers. C/,

2018.gada 17.jūlijā atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pamatojoties uz pieteicēja pieteikumu par Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2018.gada 2.janvāra lēmuma Nr.1/6-K/3627 atzīšanu par prettiesisku daļā, ar kuru atzīts par tiesisku Valmieras cietuma priekšnieka 2017.gada 31.jūlija lēmums „Par soda piemērošanu notiesātajam", Valmieras cietuma administrācijas faktiskās rīcības, nenodrošinot /pers. A/ atbilstošus soda izciešanas apstākļus Valmieras cietuma dzīvojamās zonas soda izolatorā, laikā, kad tur bija ievietots /pers. A/, atzīšanu par prettiesisku, un morālā kaitējuma 72000 *euro* apmērā atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu namā 2018.gada 1.februārī saņemts pieteicēja pieteikums. Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2018.gada 21.februāra lēmumu pieteikums pieņemts un ierosināta administratīvā lieta Nr.A420161118.

[2] Lietā konstatējami šādi apstākļi.

[2.1] 2017.gada 26.jūlijā Valmieras cietuma amatpersona sastādījusi ziņojumu par no tiesātā disciplīnas pārkāpumu par to, ka 2017.gada 26.jūlijā plkst.10.45 pieteicējs izvērtēšanas komisijas laikā visu laiku izrādīja neapmierinātību, aizbildinoties, ka viņš ir otrās grupas invalīds un ka viņam esot problēmas ar veselību. Pēc izvērtēšanas komisijas nobalsošanas pieteicējs devās projām, lamājoties ar necenzētiem vārdiem ("*bļedas*") un ar visu spēku aizcērtot durvis. Ar šādu rīcību pieteicējs ir pārkāpis Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr.423) 44.6.apakšpunkta prasības un 45.8.apakšpunkta prasības (*sk. lietas 70.lapu*).

[2.2] 2017.gada 31.jūlijā Valmieras cietuma priekšnieks pieņēmis lēmumu „Par soda piemērošanu notiesātajam", ar kuru pieteicējam par Noteikumu Nr.423 44.6. un 44.8.apakšpunkta pārkāpumu piemērots disciplinārais sods – ievietot soda izolatorā uz piecām diennaktīm (*sk. lietas 71.-72.lapu*).

[2.3] Ar 2017.gada 7.augusta iesniegumu (reģistrācijas Nr.K-4606) pieteicējs informējis Valmieras cietuma administrāciju par to, ka Valmieras cietuma amatpersonai ir apgrūtināta durvju atvēršana kamerai, kurā atrodas pieteicējs (*sk. lietas 75.-76.lapu*).

[2.4] Valmieras cietuma administrācija 2017.gada 15.augusta atbildē Nr.15-1/K-4606 „Par durvīm soda izolatorā" informējusi pieteicēju, ka Valmieras cietuma dzīvojamās zonas soda izolatorā netika konstatēti defekti ne durvīm, ne atslēgu mehānismiem (*sk. lietas 19.lapu*).

[2.5] Ieslodzījuma vietu pārvaldē (turpmāk – Pārvalde) 2017.gada 30.augustā saņemts pieteicēja 2017.gada 28.augusta iesniegums (reģistrācijas Nr. K/3627), kurā pieteicējs apstrīd lēmumu par disciplinārsoda piemērošanu, norādot, ka piemērojot disciplinārsodu, nav ņemts vērā pieteicēja veselības stāvoklis (*sk. lietas 51.-58.lapu*).

[2.6] Ar Pārvaldes 2018.gada 2.janvāra lēmumu Nr.1/6-K/3627 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) nolemts atzīt Valmieras cietuma priekšnieka 2017.gada 31.jūlija lēmumu par disciplinārsoda piemērošanu pieteicējam par tiesisku, kā arī nolemts atzīt Valmieras cietuma Valmieras cietuma administrācijas 2017.gada 15.augusta atbildi Nr.15-1/K-4606 par tiesisku (*sk. lietas 16.-18.lapu*).

[3] Pieteicējs pieteikumā norāda, ka pārsūdzētajam lēmumam nepiekrīt pilnībā un lūdz tiesu to atcelt.

Pieteicējs secina, ka Pārvalde nav ņēmusi vērā to, ka pieteicējs ir otrās grupas invalīds, kā arī nav ņemts vērā tiesu psihiatrijas eksperta /pers. D/ atzinums, ķirurga /pers. E/ izziņa un acu ārstes /pers. F/ izziņa. Pārvalde, pieņemot lēmumu, balstās tikai uz Valmieras cietuma Medicīnas daļas izziņām, bet nepievērš nekādu uzmanību pieteicēja minētajiem faktiem, tāpēc Pārvaldes secinājumu: „Pārvalde secina, ka iesniedzēja veselības stāvoklis nevarēja būt par pamatu eksplozīvai uzvedībai," pieteicējs uzskata par pieteicējam nodarītu personisku un morālu kaitējumu.

Pieteicējs uzskata, ka Pārvaldei 4 mēnešu laikā tika dotas visas iespējas, lai pārbaudītu pieteicēja sūdzībā minētos faktus. Pieņemto lēmumu par soda piemērošanu pieteicējs pārsūdzējis Pārvaldē pilnībā, jo netika ņemts vērā pieteicēja veselības stāvoklis un tā pasliktināšanās pēc soda izolatorā pavadītā laika. Pieteicējs savu uzvedību Izvērtēšanas komisijas laikā neatceras, kas izskaidrojams ar to, ka pieteicējam 1984. un 2004.gadā ir bijušas atkārtotas smagas galvas smadzeņu traumas – kontūzijas, atkārtotas galvaskausa trepenācijas Lb paura deniņu apvidū ar epidurālās hematomas evakuāciju, pēc kā ir epilepsijas lēkmes. Viena no tādām notika arī Valmieras cietumā. Epilepsijas lēkmes pieteicējam notikušas arī atrodoties Rīgas Centrālcietumā.

Pieteicējs vērš uzmanību, ka no 2015.gada 10.jūnija līdz 29.jūlijam un no 2015.gada 16.decembra līdz 2016.gada18.janvārim atradās VSIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs" un tiesu psihiatrijas eksperta /pers. D/ atzinumā Nr.14-2016 teikts: „Salīdzinoši ar 2015.gada jūnija mēneša psiholoģiskās izpētes rezultātiem /pers. A/ (56 gadi, augst. Izgl.) kognitīvo procesu darbībā ir saglabājušās pazeminātas visa veida atmiņas spējas, jaunas informācijas iegaumēšana notiek ar grūtībām, informācija atmiņā saglabājas, taču nepilnīgi. Taču ir uzlabojumi informācijas uztverei un apstrādes ātrumam, kā arī paaugstinājušies rezultāti kognitīvās produktivitātes spējās. Labi darbojas domāšanas spējas. Emocionālajā un uzvedības sfērā ir vērojamas somatiskās raizes, sociālā un emocionāla distancēšanās, jūtīgums pret to, kā citi izturas pret viņu, dusmu uzkrāšana un iespējama to naidīga izreaģēšana

uzvedībā.” Tāpat konstatēts, ka pieteicējs tajā laikā ar psihisku slimību neslimoja, bet ir citi psihiski traucējumi – organiski personības traucējumi, pseidopsihopātiskais tips un polimorfi epileptiski paroksizmi anamnēzē, kas radušies traumu rezultātā. Kopš 2014.gada 25.novembra pieteicējs ir otrās grupas invalīds, pieteicējam ir organiski personības un uzvedības traucējumi, epilepsija ar ģeneralizētām lēkmēm, medikamentozā terapija nepietiekoši efektīva, nav medicīnisku datu par iespējamu būtisku stāvokļa uzlabošanos. Pieteicējam ir smagi psihiski funkcionāli traucējumi. 2017.gada 3.janvārī ar lēmumu Nr.44-2016-813 Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas Valmieras nodaļas komisija invaliditātes otro grupu noteica līdz 2018.gada 18.novembrim, jo konstatēja: „privātpersonai ilgstoši ir organiski personības un uzvedības traucējumi, kas ir noturīgi, izteikti, terapija attiecībā uz tiem neefektīva… nav medicīniskas prognozes, ka kopumā iespējama būtiska uzlabošanās.”

Pieteicējs papildus norāda, ka bez šīm uzvedības problēmām, kas pieteicējam sagādāja grūtības uzturēties Valmieras cietuma soda izolatorā kamerā Nr./kamera/, bija arī tas, ka pieteicējam 2017.gada 6.jūnijā tika veikta operācija: polipektomija, fistulotomija. Kaut arī pirms ievietošanas izolatorā pieteicēju apmeklēja /pers. H/, taču pieteicēja sūdzības neuzklausīja. Iizmērīja asinsspiedienu, kas tajā brīdī bija labs (pašlaik asinsspiediens ir bieži paaugstināts, 2018.gada janvārī pieteicējs pat tika aizvests uz Vidzemes slimnīcu) un izteicās, ka darīs visu, lai pieteicēju ievietotu cietuma kameru korpusā.

Vēlāk, pēc soda izolatora termiņa beigām, pieteicējs pierakstījās, lai apmeklētu „Vidzemes slimnīca” ķirurgu /pers. E/. Vizīte pie ārsta notika 2017.gada 14.augustā, kur tika konstatēts, ka veselības stāvoklis nav uzlabojies, un pieteicējam ir jāierobežo sēdēšana un fiziskā slodze. Pieteicējs norāda, ka, atrodoties Valmieras cietumā, pieteicējam ir pasliktinājusies redze – katarakta. Divas reizes dienā pieteicējam acīs tiek pilināts „Betoptic” acu pilieni – paaugstināta acs iekšējā spiediena gadījumā. Paaugstināts acs iekšējais spiediens var izraisīt glaukomu.

Tā kā pieteicējs neatcerējās, par ko tika sodīts un cietuma administrācija neņēma vērā pieteicēja veselības stāvokli, 2017.gada 31.jūlijā plkst.9.00 pieteicējs atteicās no pārtikas un medikamentu lietošanas. Pieteicējs lietoja tikai H_2O (ūdeni). 2017.gada 4.augustā, pēc cietuma psihiatra /pers. I/ kundzes apmeklējuma, pieteicējs plkst.15.00 atsāka lietot medikamentus un pārtiku. Pieteicējs vēlas atzīmēt, ka 2017.gada 20.decembrī pieteicējs par saviem līdzekļiem apmeklēja Oftamolog.sab. GRUND-OPTI, lai pēc acu ārstes /pers. F/ norādījuma veiktu acu datora apmeklējumu (rezultāti pašlaik vēl nav zināmi). Tāpēc pieteicējs ir pārsteigts, ka pēc visa pieteicēja minētā Pārvalde secina, ka pieteicēja veselības stāvoklis vai slimības nevarēja būt par pamatu eksplozīvai uzvedībai. Pieteicējam rodas jautājums vai Pārvalde konsultējās ar psihiatru, ķirurgu, neirapatologu un acu ārstu. Pārvalde, pieņemot lēmumu, izdarot secinājumu par pieteicēja veselības stāvokli, vadās tikai no Valmieras cietuma Medicīnas daļas vadītājas 2017.gada 13.septembra izziņas. Pārvalde atzīst par tiesiskām Valmieras cietuma priekšnieka pulkveža /pers. J/ atbildes uz pieteicēja iesniegumiem, kas tieši atbilst arī Pārvaldes secinājumam. Valmieras cietuma priekšnieka pulkveža /pers. J/ atbildē teikts: „Informējam, ka gan izvērtēšanas komisijas lietā, gan pieņemot lēmumu par soda piemērošanu, tika ņemts vērā Jūsu veselības stāvoklis un uzstādītā diagnoze”. Pieteicējs atkārtoti norāda, ka netika ņemts vērā, kāds ir pieteicēja veselības stāvoklis, jo pēc soda izolatora tas pieteicējam ir vēl vairāk pasliktinājies.

Pieteicējs papildus vērš uzmanību uz Valmieras cietuma priekšnieka atbildi uz pieteicēja iesniegumu: „Informējam, ka Jums ir tiesības atteikties no ēdiena pieņemšanas, bet brīdinām, ka obligāta zāļu nelietošana (par kādu zāli tiek runāts vai domāts???) var kaitēt Jūsu veselībai un to var uzskatīt par tīšu kaitēšanu savai veselībai, kas uzskatāms par režīma pārkāpumu.” Pieteicējam rodas jautājums, kāpēc Pārvalde pilnībā piekrīt Valmieras cietuma administrācijas atbildēm uz pieteicēja iesniegumiem, un tātad arī uzskata, ka lietot medikamentus un atteikties no pārtikas lietošanas ir pareizi, kaut atbildi uz saviem iesniegumiem pieteicējs saņēma pēc 2 nedēļām, kad jau bija beidzies soda termiņš, kas pieteicējam bija jāizcieš soda izolatorā.

Tāpat Pārvalde uzskata par tiesisku Valmieras cietuma atbildi uz pieteicēja iesniegumu „Par durvīm soda izolatorā”. Atrodoties soda izolatora kamerā Nr./kamera/, tai bija apgrūtināta durvju atvēršana. Pieteicējs vērsās ar iesniegumu pie Valmieras cietuma priekšnieka, bet atbildi saņēma 2017.gada 15.augustā Nr.15-1/K-4606 „… durvis un atslēgu mehānismu defekti netika konstatēti, durvis un atslēgu mehānisms bija darba kārtībā,”, pat neskatoties uz to, ka katrai sardzes maiņai, lai atvērtu pieteicēja kameru, bija „jāmokās” 3-5 minūtes. Pieteicējs šo uzsver tāpēc, ka pieteicējam varēja notikt, piemēram, epilepsijas lēkme. Tāpēc pieteicējs uzskata, ka abas atbildes uz iesniegumiem nav tiesiskas.

Pieteicējs atsaucas uz ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām norādīto, ka: „Valstij ir jānodrošina tas, lai ieslodzītās personas tiek turētas tādos apstākļos, kas ir savienojami ar cilvēka cieņu, lai soda izpildes veidi un metode nepieļautu attiecīgo personu tādas intensitātes ciešanām vai grūtībām, kā tikai tām, kas atrodoties slēgtā vidē, ir neizbēgamas, un lai ņemot vērā ieslodzījuma praktiskās prasības, ieslodzītā veselība un cilvēka pašcieņa tiktu adekvāti nodrošinātas”, un papildus norāda, ka arī Latvijas Republikas Satversmes 95.pantā ir noteikts, ka: „Valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu. Spīdzināšana, citāda cietsirdīga vai cieņu pazemojoša izturēšanās pret cilvēkiem ir aizliegta. Nevienu nedrīkst pakļaut nežēlīgam vai cilvēka cieņu pazemojošam sodam.”

Pieteicējs norāda, ka ar pārsūdzēto lēmumu pieteicējam ir nodarīts morālais kaitējums. Atbilde tika gatavota 4 mēnešus, kuru laikā netika konstatēts pieteicēja reālais veselības stāvoklis un tāpēc atbilstoši Administratīvā procesa likuma 92.pantam pieteicējs pieprasa, lai Pārvalde atlīdzina pieteicējam nodarīto morālo kaitējumu 72 000 *euro* apmērā.

[4] Pārvalde pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt kā nepamatotu, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

Iepazīstoties ar pieteicēja pieteikumā norādīto, Pārvalde konstatēja, ka pieteicējs nemin būtiskus argumentus, kas nebūtu norādīti iepriekš, bet gan atkārto savu subjektīvo viedokli, norādot, ka Valmieras cietuma priekšnieks, piemērojot 2017.gada 31.jūlijā pieteicējam disciplinārsodu, nav ņēmis vērā pieteicēja veselības stāvokli.

Pieteicējam ar Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas Valmieras nodaļas lēmumu Nr.44-2014-656 2014.gada 10.decembrī piešķirta invaliditātes otrā grupa, ieslodzījuma laikā pieteicējs saņem ārstēšanu gan ambulatori, gan stacionāri (2017.gada 6.jūnijā Vidzemes slimnīcā). Pieteicējam ir uzstādīta diagnoze: organiski personības un uzvedības traucējumi, epilepsija ar retām ģeneralizētām lēkmēm. Miopija III, tīklenes distrofija. Ieslodzījuma laikā pieteicējs pastāvīgi tiek nodrošināts ar pretlēkmju terapiju – tabl. Finnlepsini, uzvedības koriģējošu terapiju – tabl. Depakine un sakarā ar acu saslimšanu – acu plieniem Betoptic. 2017.gada 31.jūlijā, pirms pieteicēja ievietošanas soda izolatorā, pieteicējs tika aizvests uz Valmieras cietuma Medicīnas daļu, kur pieteicēja veselības stāvokli novērtēja Valmieras cietuma Medicīnas daļa ārsta palīgs un izdarīja secinājumu, ka pieteicēju drīkst ievietot soda izolatorā.

Pieteicēja veselības stāvokli 2017.gada 31.jūlijā plkst.14.45 Valmieras cietuma soda izolatorā izmeklēja Valmieras cietuma ārste interniste. Par minēto liecina ieraksti pieteicēja ambulatorajā medicīnas kartē, proti, ka pieteicēja veselības stāvoklis uz to brīdi bijis apmierinošs, visi veselības rādītāji bija normā: ķermeņa temperatūra 36,2 grādi, asinsspiediens 125/80 mm/Hg, sirds darbība ritmiska, pulss 67x/m, elpošana brīva, vēders palpatori mīksts, nesāpīgs, vēdera izeja normāla, tūsku nav, svars 72 kg. Atrašanās laikā soda izolatorā netika novērota pieteicēja veselības stāvokļa pasliktināšanās. Turklāt 2017.gada 31..jūlijā pieteicējs ir attiecies no medikamentu lietošanas un acu pilieniem, par ko ir parakstījies ambulatorajā pacienta medicīniskajā kartē.

Tāpat būtiski ņemt vērā, ka pieteicējs, atrodoties soda izciešanas režīma augstākajā pakāpē, pieļāvis četrus rupjus režīma pārkāpumus (2016.gada 7.augustā, 2016.gada 12.oktobrī, 2017.gada 29.maijā un 2017.gada 30.maijā), par ko tika disciplinārī sodīts. Trīs no četriem paskaidrojumiem pieteicējs aizbildinājies ar savu veselības stāvokli, proti, ar uzvedības traucējumiem, epilepsiju, kā rezultātā pieteicējs neatceras, ka ir rupji lamājies un nereaģējis uz cietuma administrācijas likumīgajām prasībām (skatīt 2017.gada 13.jūlija Valmieras cietuma Resocializācijas daļas vecākā inspektora /pers.

M/ ziņojumu).

Valmieras cietuma priekšnieks 2017.gada 31.jūlijā, pieņemot lēmumu par soda piemērošanu pieteicējam par Noteikumu Nr.423 44.6.apakšpunkta un 45.8.apakšpunkta prasību pārkāpumu, ir ņēmis vērā pieteicēja veselības stāvokli.

Attiecībā uz pieteicēja nenodrošināšanu ar atbilstošiem soda izciešanas apstākļiem Valmieras cietuma dzīvojamās zonas soda izolatorā, laikā, kad tur bija ievietots, Pārvalde norāda, ka pieteicējs savā 2017.gada 28.augusta iesniegumā (Pārvaldes reģ.Nr.K/3627) nebija sūdzējies par uzturēšanas apstākļiem soda izolatora kamerā, vien norādījis to, ka, iesniedzējprāt, cietuma administrācijai ir bijusi apgrūtināta soda izolatora, kurā atradies pieteicējs, durvju atvēršana (pieteicēja 2017.gada 7.augusta iesniegums (reģ.Nr.K-4606)). Uz minēto iesniegumu pieteicējam Valmieras cietuma administrācija sniedza atbildi Nr.l5-l/K-4606, kurā norādīja, ka pieteicēja iesniegumā minētie apstākļi tika pārbaudīti, pēc kā tika konstatēts, ka durvju un atslēgas mehānismu defekti netika konstatēti, durvju un atslēgas mehānisms bija darba kārtībā.

[5] Valmieras cietums pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

Iepazīstoties ar pieteicēja pieteikumā norādīto, Valmieras cietums konstatēja, ka pieteicējs nemin būtiskus argumentus, kas nebija norādīti iepriekš, pārsūdzot Valmieras cietuma priekšnieka 2017.gada 31 .jūlija lēmumu „Par soda piemērošanu notiesātajam". Proti, pieteicējs savā pieteikumā atkāroti norāda savu subjektīvo viedokli, ka Valmieras cietuma priekšnieks, piemērojot 2017.gada 31.jūlijā pieteicējam disciplinārsodu, nav ņēmis vērā pieteicēja veselības stāvokli.

Valmieras cietums norāda, ka 2017.gada 26.jūlija Valmieras cietuma izvērtēšanas komisijas sēdes laikā pieteicējs, atrodoties soda izciešanas režīma augstākajā pakāpē, lietojis rupjus un necenzētu vārdus (skatīt 2017.gada 26.jūlija Valmieras cietuma protokolu Nr.7), tādejādi pārkāpis Noteikumi Nr.423 44.6.apakšpunkta un 45.8.apakšpunkta prasības. Attiecīgi, 2017.gada 26 jūlijā Valmieras cietuma Resocializācijas daļas vecākais inspektors kapteinis /pers. M/ sagatavoja ziņojumu par pieteicēja disciplīnas pārkāpumu. Saskaņā ar Latvijas Sodu izpildes kodeksu 70.pantu Valmieras cietuma priekšnieks 2017.gada 31 .jūlijā piemēroja sodu – ievietošanu soda izolatorā uz 5 (piecām) diennaktīm.

Valmieras cietums norāda, ka piemērojot sodu, tika ņemts vērā, ka pieteicējam ar Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisijas Valmieras nodaļas lēmumu Nr.44-2014-656 2014.gada 10.decembrī piešķirta invaliditātes otrā grupa un pieteicējam uzstādītā diagnoze: organiski personības un uzvedības traucējumi, epilepsija ar retām ģeneralizētām lēkmēm, miopija III, tīklenes distrofija. 2017.gada 31.jūlijā, pirms pieteicēja ievietošanas soda izolatorā, pieteicējs tika aizvests uz Valmieras cietuma Medicīnas daļu, kur pieteicēja veselības stāvokli novērtēja Valmieras cietuma Medicīnas daļas ārsta palīgs /pers. O/ un izdarīja secinājumu, ka pieteicēju drīkst ievietot soda izolatorā. Savukārt, 2017.gada 31.jūlijā plkst.14.45 pieteicēja veselības stāvokli Valmieras soda izolatorā izmeklēja Valmieras cietuma medicīnas daļas ārste interniste /pers. H/. Par veikto izmeklējumu liecina ieraksti pieteicēja ambulatorajā medicīnas kartē, proti, pieteicēja veselības stāvoklis uz to brīdi bijis apmierinošs, visi veselības rādītāji bija normā: ķermeņa temperatūra 36,2 grādi, asinsspiediens 125/80 mm/HGm sirds darbība ritmiska, pulss 67x/m, elpošana brīva, vēders palpatori mīksts, nesāpīgs, vēdera izeja normāla, tūska nav, svars 72 kg. Bez tam, no ieraksta ambulatorajā medicīnas kartē secināms, ka 2017.gada 31.jūlijā pieteicējs ir atteicies no medikamentu lietošanas un acu pilieniem, par ko arī pieteicējs pats ir parakstījies.

Ieslodzījuma laikā pieteicējs pastāvīgi tiek nodrošināts ar pretlekmju terapiju – tab. Finnlepsini, uzvedības koriģējošu terapiju – tabl. Depakine un sakarā ar acu saslimšanu – acu pilieniem Betoptic.

Piemērojot sodu, tika vērtēts arī apstāklis, ka pieteicējs jau iepriekš pieļāvis 4 rupjus soda izciešanas režīma pārkāpumus (skatīt 2017.gada 13.jūlija Valmieras cietuma Resocializācijas daļas vecākā inspektora kapteiņa /pers. M/ ziņojumu).

Attiecībā uz pieteicēja norādīto par nenodrošināšanu ar atbilstošiem soda izciešanas apstākļiem Valmieras cietuma dzīvojamās zonas soda izolatorā, Valmieras cietums norāda, ka pieteicējs Valmieras cietumā iesniedza divus 2017.gada 31.jūlija iesniegumus, kuri reģistrēti Valmieras cietumā 2017.gada 31.jūlijā ar reģistrācijas numuriem K.4459 un K-4482. 2017.gada 31.jūlija iesniegumā (Valmieras cietuma reģ.K-4459) pieteicējs paziņoja, ka no 2017.gada 31.jūlija plkst.8.55 atsakās no ēdiena un medikamentu lietošanu līdz brīdim, kad tiks atcelts Valmieras cietuma administrācijas 2017.gada 26.jūlija lēmums par soda izciešanas režīma maiņu, kā arī 2017,gada 31 jūlija iesniegumā (Valmieras cietuma reģ. Nr.K-4482) pieteicējs paziņo, ka atsakās no ēdiena un medikamentu lietošanas līdz laikam, kad tiks atcelts arī Valmieras cietuma priekšnieka 31.jūlija lēmums par disciplinārsoda piemērošanu. Savukārt, .Valmieras cietuma administrācija, ievērojot Iesnieguma likuma 5.panta trešā daļā noteikto, 2017.gada 15.augustā sagatavoja atbildi Nr.l5-2/K-4482, K-4459 „Par atbildes sniegšanu" uz abiem šiem iesniegumiem, tādējādi secināms, ka atbildes uz iesniegumiem ir sniegtas saprātīgā termiņā. Valmieras cietums pieteicējam atbildē norādīja, ka pieteicējam 2017.gada 26.jūlija tika izskaidrotas tiesības pārsūdzēt Izvērtēšanas komisijas lēmumu Pārvaldē 10 dienu laikā no lēmuma pieņemšanas dienas, kā arī izskaidroja pieteicējam par soda piemērošanas iemesliem, apstākļiem, un atbildē arī ir norādīts, ka pieteicējam tika izskaidrotas tiesības pārsūdzēt lēmumu par soda piemērošanu Pārvaldē mēneša laikā.

Pieteicējs 2017.gada 7.augusta iesniegumā (Valmieras cietuma reģ. Nr.4606) norādījis, ka, viņaprāt, Valmieras cietuma administrācijai ir bijusi apgrūtināta soda izolatora, kurā atradies, durvju atvēršana. Valmieras cietuma administrācija, ievērojot Iesnieguma likuma 5.panta trešā daļā noteikto, 2017.gada 15.augustā sniegusi atbildi Nr.l5-l/K-4606 „Par durvīm soda izolatorā", kurā norāda, ka iesniegumā minētie apstākļi tika pārbaudīti, pēc kā tika konstatēts, ka durvju un atslēgas mehānisma defekti netika konstatēti, durvju un atslēgas mehānisms bija darba kārtībā.

Valmieras cietums norāda, ka Valmieras cietuma amatpersonai, konstatējot jebkādu defektu, ir pienākums par to ziņot Valmieras cietuma vadībai, kura izvērtētu iesniegto ziņojumu un nepieciešamības gadījuma veiktu pasākumus defekta (bojājuma) novēršanai. Šajā gadījumā laika posmā no 2017.gada 31.jūlija līdz 2017.gada 5.augustam Valmieras cietuma uzraugošās amatpersonas šādu ziņojumu nav iesniegušas.

[6] Tiesas sēdē pieteicējs pieteikumu uzturēja, minot pieteikumā norādītos argumentus. Tiesas sēdē atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicināto iestāžu Pārvaldes un Valmieras cietuma pārstāves pieteicēja pieteikumu neatzina, minot pārsūdzētajā lēmumā un rakstveida paskaidrojumos ietvertos argumentus.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, noklausoties procesa dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

[8] Latvijas Sodu izpildes kodeksa 9.pantā noteikts, ka personām, kuras izcieš sodu, ir likumos noteiktie pienākumi un tiesības ar ierobežojumiem, ko likumi paredz notiesātajiem, kā arī ar tādiem ierobežojumiem, kas izriet no tiesas nolēmuma vai prokurora priekšraksta par sodu un soda izciešanas kārtības, kādu attiecīgā soda veida izciešanai nosaka šis kodekss.

Saskaņā ar Latvijas Sodu izpildes kodeksa 41.panta pirmo daļu režīma pamatnoteikumi brīvības atņemšanas iestādēs ir notiesāto obligāta izolācija un uzraudzība, lai viņiem nebūtu iespējams izdarīt jaunus noziedzīgus nodarījumus; viņiem noteikto pienākumu precīza bezierunu izpilde; dažādi režīma apstākļi atkarībā no notiesātā izdarītā noziedzīgā nodarījuma rakstura, viņa personības un uzvedības.

Saskaņā ar Latvijas Sodu izpildes kodeksa 42.pantu brīvības atņemšanas iestādēs nosaka stingri reglamentētu iekšējo kārtību, kas paredz: notiesāto pieņemšanas kārtību brīvības atņemšanas iestādēs; notiesāto uzvedības noteikumus darba un atpūtas laikā; darbu un amatu sarakstu, kuros aizliegts nodarbināt notiesātos; priekšmetu un mantu sarakstu un skaitu, kurus viņi var turēt pie sevis; lietošanai aizliegto priekšmetu izņemšanas kārtību; pārbaudes un satikšanās noteikumus; noteikumus, kā pieņemami un izsniedzami sūtījumi, pienesumi, bandroles un korespondence notiesātajiem, kā arī pārtikas produktu un pirmās nepieciešamības priekšmetu sarakstu un skaitu, kurus atļauts pārdot notiesātajiem.

Saskaņā ar Latvijas Sodu izpildes kodeksa 11.panta piekto daļu brīvības atņemšanas iestāžu iekšējās kārtības noteikumus apstiprina Ministru kabinets. Uz minētā deleģējuma pamata izdoto Noteikumu Nr.423 IX nodaļā (43.-45.punkts) ir noteikta notiesāto personu uzvedības kārtība. 44.punktā ir noteikti notiesāto pienākumi brīvības atņemšanas vietā. Noteikumu Nr.423 44.6.apakšpunktā noteikts pienākums notiesātajiem būt pieklājīgiem saskarsmē ar citiem notiesātajiem, administrācijas pārstāvjiem un apmeklētājiem, sastopoties ar brīvības atņemšanas iestādes darbiniekiem vai amatpersonām, kuras apmeklē brīvības atņemšanas iestādi, sveicināt viņus pieceļoties, uzrunāt ar "jūs" un lietot vārdu "kungs" ("kundze"). Savukārt Noteikumu Nr.423 45.punktā ir noteikti aizliegumi. Noteikumu Nr.423 45.8.apakšpunktā noteikts aizliegums notiesātajiem lietot lamuvārdus.

No minētajām tiesību normām izriet, ka notiesātajam brīvības atņemšanas vietā ir pienākums ievērot tajā noteiktos iekšējās kārtības noteikumus, tostarp būt pieklājīgiem saskarsmē ar brīvības atņemšanas iestādes amatpersonām (darbiniekiem) un nelietot lamuvārdus. Turklāt noteiktā kārtība ir ievērojama un izpildāma precīzi un bez ierunām.

[9] No Valmieras cietuma priekšnieka 2017.gada 31.jūlija lēmuma par soda piemērošanu notiesātajam konstatējams, ka lēmums pieņemts, pamatojoties uz šādu pierādījumu – 2017.gada 26.jūlija ziņojumu Nr.183 (*sk. lietas 70.lapu*).

Valmieras cietuma Resocializācijas daļas vecākā inspektora /pers. M/ 2017.gada 26.jūlija ziņojumā konstatēts, ka pieteicējs nav ievērojis Noteikumu Nr.423 44.6. un 45.8. apakšpunktu prasības.

Ziņojumā norādīti šādi soda izciešanas režīma pārkāpumu veidojošie apstākļi: 2017.gada 26.jūlijā plkst.10.45 pieteicējs izvērtēšanas komisijas laikā visu laiku izrādījis neapmierinātību, aizbildinoties, ka viņš ir otrās grupas invalīds un ka viņam esot problēmas ar veselību. Pēc izvērtēšanas komisijas nobalsošanas pieteicējs devies prom, lamājoties šādiem vārdiem: „*bļedas*", un ar visu spēku aizcirtis durvis.

Par 2017.gada 26.jūlija ziņojumā konstatētajiem apstākļiem sākotnēji sniegtajā paskaidrojumā pie minētā Ziņojuma par notikuma apstākļiem pieteicējs norādījis: „Izklāstīto vārdu salikumu neatceros. Es domāju, ka tas ir izdomājums."

Izvērtējot Valmieras cietuma Resocializācijas daļas vecākā inspektora 2017.gada 26.jūlijā sastādītā ziņojuma saturu kopsakarā ar pieteicēja sniegto paskaidrojumu, secināms, ka pieteicējs noliedz ziņojumā konstatētos apstākļus, tādējādi neatzīstot konstatēto pārkāpumu.

[10] Ziņojumā konstatēto apstākļu pierādīšanai iesniegts 2017.gada 26.jūlija Valmieras cietuma izvērtēšanas komisijas 2017.gada 26.jūlija sēdes protokols Nr.7, no kura satura konstatējams, ka sēdē izskatīts jautājums par pieteicēja pārvietošanu no soda izciešanas režīma augstākās režīma pakāpes uz soda izciešanas vidējo režīma pakāpi par pieļautajiem četriem rupjiem režīma pārkāpumiem, atrodoties soda izciešanas režīma augstākajā pakāpē (no 2016.gada 29.jūnija). Komisijas sēdē pieteicējs detalizēti izklāstījis savas veselības problēmas un, atsaucoties uz tām, norādījis, ka viņš neko neatceroties. Pēc izvērtēšanas komisijas balsojuma, /pers. T/ informējis pieteicēju par lēmuma pārsūdzēšanas kārtību, pieteicējs izteicis lamu vārdu „*bļed*" (*sk. lietas 81.-82.lapu*). Minēto protokolu parakstījis Ieslodzījuma vietu pārvaldes drošības daļas priekšnieks /pers. T/ un Valmieras cietuma DUD inspektore /pers. U/. No protokola satura konstatējams, ka sēdē ir piedalījies arī Valmieras cietuma vecākais inspektors /pers. M/ (ziņojis komisijai par pieteicēja uzvedības izvērtējumu), kurš ir 2017.gada 26.jūlija ziņojuma sastādītājs un ziņojumā konstatēto apstākļu liecinieks. Tādēļ tiesai nav pamata apšaubīt minētā protokola ticamību un attiecīgi arī 2017.gada 26.jūlija ziņojuma ticamību.

[11] Apkopojot iepriekš minēto un izvērtējot lietā esošos pierādījumus kopumā, tiesa atzīst par pierādītiem pārsūdzētajā lēmumā konstatētos notikuma apstākļus. Tādējādi atzīstams, ka pieteicējs ar pārsūdzētajā lēmumā konstatēto rīcību ir pārkāpis Nr.423 44.6. un 45.8. apakšpunktu prasības.

[12] Kā pieļautajam pārkāpumam attaisnojošu apstākli pieteicējs norāda, ka pārkāpumu ir izdarījis afekta stāvoklī, ka pārkāpums izdarīts veselības stāvokļa dēļ.

Nav šaubu, ka Izvērtēšanas komisijas sēde, kurā tiek lemts jautājums par soda izciešanas režīma maiņu (tā pazemināšanu), notiesātajam ir emocionāli saspringta, satraucoša situācija. Taču, izvērtējot Izvērtēšanas komisijas sēdes protokola saturu kopumā, konstatējams, ka pieteicējs Izskatīšanas komisijas sēdēs laikā līdz izskatīšanas komisijas balsojumam ir spējis uzvesties atbilstoši Noteikumu Nr.423 noteiktajām prasībām, spējis ievērot režīma noteikumus. Nolamājoties, izsakot lamu vārdu pēc lēmuma pieņemšanas, pieteicējs ir paudis savu emocionālo attieksmi par notiekošo, par situāciju, ignorējot brīvības atņemšanas iestādē noteiktās uzvedības prasības saskarsmē ar ieslodzījuma vietas amatpersonām un ierobežojumus attiecībā par emociju izpausmes formām (aizliegumu lietot lamu vārdus).

[13] Turklāt ir ņemams vērā arī apstāklis, ka pieteicējs arī attiecībā par citiem viņa izdarītajiem režīma pārkāpumiem Izvērtēšanas komisijas sēdē norāda, ka tos neatceras, aizbildinoties ar savu veselības stāvokli. Tomēr pieteicējs vienlaicīgi spēj sniegt detalizētus paskaidrojumus par citiem apstākļiem: par savu veselības stāvokli, par noteiktajām diagnozēm.

Pieteicējs tiesai ir iesniedzis SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs" tiesu psihiatrijas eksperta /pers. D/ 2016.gada atzinuma izkopējumu (13. un 17.lapas kopiju), no kura secināms, ka eksperts, izvērtējot pieteicēja veselības stāvokli, cita starpā atzinis, ka pieteicējs atzinuma sastādīšanas laikā ar psihisku slimību neslimo, bet pieteicējam ir citi psihiski traucējumi – organiski personības traucējumi, pseidopsihopātiskais tips un polimorfi epileptiski paroksizmi anamnēzē, ievirzes jeb mērķtiecīga uzvedība un simulācija (simulē atmiņas traucējumus) (*sk. lietas 27.lapu*).

Minētie apstākļi, izvērtējot tos kopsakarā ar Izvērtēšanas komisijas sēdes protokolā un Valmieras cietuma Resocializācijas daļas vecākā inspektora /pers. M/ 2017.gada 13.jūlija ziņojumā (*sk. lietas 79.lapu*) atspoguļoto pieteicēja iepriekš izdarīto režīma pārkāpumu raksturu, netieši liecina par to, ka pieteicējs izmanto savus medicīniskās vēstures faktus kā attaisnojumu tam, lai ignorētu ieslodzījuma vietā noteikto iekšējo kārtību.

Ņemot vērā minēto, tiesa nekonstatē pieteicēja veselības stāvokļa un izdarītā pārkāpuma cēloņsakarību.

[14] Latvijas Sodu izpildes kodeksa 70.pantā noteikti notiesātajiem piemērojamie sodi par soda izciešanas režīma prasību pārkāpšanu. Par izdarīto pārkāpumu pieteicējam saskaņā ar Latvijas Sodu izpildes kodeksa 70.panta pirmās daļas 6.punktu piemērots sods – ievietot soda izolatorā uz piecām diennaktīm.

Saskaņā ar Latvijas Sodu izpildes kodeksa 71.panta pirmo daļu, uzliekot sodu, ievēro, kādos apstākļos pārkāpums izdarīts, notiesātā uzvedību pirms pārkāpuma, agrāk uzlikto sodu skaitu un raksturu, kā arī viņa paskaidrojumus par pārkāpuma būtību. Uzliktajam sodam jāatbilst notiesātā izdarītā pārkāpuma smagumam un raksturam.

Saskaņā ar Latvijas Sodu izpildes kodeksa 1.panta pirmo daļu krimināLsodu izpildes uzdevums ir izpildīt krimināLsodu saskaņā ar šajā kodeksā

noteiktajiem kriminālsodu izpildes pamatprincipiem, piemērojot notiesātajam šajā kodeksā noteiktos resocializācijas līdzekļus, kā arī panākt, lai notiesātais un citas personas pildītu likumus un atturētos no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas. Tādējādi secināms, ka kriminālsodu izpildes mērķis ir panākt personas tiesisku uzvedību, kas sasniedzams ne tikai izolējot personu no sabiedrības, bet cik vien iespējams brīvības atņemšanas laikā strādāt ar notiesāto, lai šī persona mainītu savu attieksmi pret dzīvi sabiedrībā un tiesību normu ievērošanu un pēc soda izciešanas spētu dzīvot sabiedrībā, ievērojot tiesību normu prasības. No minētā izriet, ka brīvības atņemšanas iestādē piemērojamās pamudinājumu un sodīšanas sistēmas par režīma noteikumu ievērošanu (neievērošanu) mērķis ir ne tikai panākt bezierunu režīma noteikumu ievērošanu, bet panākt notiesātās personas pašas vēlmi ievērot noteikto ieslodzījuma vietas kārtību, kas savukārt veido personas attieksmi pret tiesību normu prasību ievērošanu kopumā. Tādēļ, tiesas ieskatā, brīvības atņemšanas iestādei jo īpaši ir jāievēro un jāizvērtē sodu piemērošanas samērīgums un atbilstība izdarītajam disciplīnas (režīma) pārkāpumam, rūpīgi izvērtējot notiesātās personas uzvedību pirms pārkāpuma izdarīšanas, iemeslu un mērķi, kādēļ pārkāpums izdarīts, kā arī notiesātās personas attieksmi pret izdarīto pārkāpumu. Proti, cietuma administrācijas tiesiska rīcība pret notiesāto ir sākotnējais solis notiesātās personas resocializācijas procesā brīvības atņemšanas vietā.

[15] Izvērtējot pārsūdzēto lēmumu un pieteicējam uzlikto sodu, tiesa konstatē, ka, nosakot piemērojamo sodu, ir vērtēta pieteicēja uzvedība pirms pārkāpuma, pieteicējam agrāk uzliktie sodi.

Proti, nosakot piemērojamo sodu, ir ņemts vērā resocializācijas daļas vecākā inspektora izziņā par iepriekš pieļautiem pārkāpumiem un uzliktajiem disciplinārsodiem ietvertā informācija par pieteicēja iepriekš pieļautajiem šādiem pārkāpumiem, proti, ka pieteicējs iepriekš ir četras reizes disciplināri sodīts. No Valmieras cietuma resocializācijas daļas vecākā inspektora /pers. M/ 2017.gada 13.jūlija ziņojuma konstatējams, ka minētie pieteicēja pieļautie pārkāpumi ir bijuši rupji režīma pārkāpumi:

1) 2016.gada 7.augustā apgaitas laikā, kurā veikta ārpuskārtas kratīšana, pieteicējs lietojis necenzētus vārdus. Pēc vairākkārtīgiem aizrādījumiem nelietot lamu vārdus, pieteicējs izteicis Valmieras cietuma amatpersonai godu un cieņu aizskarošus vārdus, kā arī draudus amatpersonas dzīvībai;

2) 2016.gada 12.oktobrī pieteicēja personīgajās mantās tika atrasta un izņemta SIM karte;

3) 2017.gada 29.maijā pieteicējs, izejot no ēdnīcas, nereaģēja uz Valmieras cietuma amatpersonu likumīgajām prasībām apstāties, pieteicējs patvaļīgi mēģināja iekļūt 4.vienībā;

4) 2017.gada 30.maijā pieteicējs lietoja lamu vārdus un draudēja Valmieras cietuma amatpersonām ar fizisku izrēķināšanos.

Atbilstoši Latvijas Sodu izpildes kodeksa 70.panta ceturtās daļas 1., 6. un 9.punktam minētie pieteicēja pieļautie soda izciešanas režīma pārkāpumi ir atzīstami par rupjiem pārkāpumiem. Saskaņā ar Latvijas Sodu izpildes 70.panta ceturtās daļas 1.punktu arī lietā izvērtējamais pieteicēja pieļautais soda izciešanas režīma pārkāpums ir atzīstams par rupju pārkāpumu.

Saskaņā ar Latvijas Sodu izpildes kodeksa 70.panta piekto daļu par sistemātiskiem režīma pārkāpumiem uzskatāmi brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumu pārkāpumi, kas izdarīti divas vai vairākas reizes pēdējā pusgada laikā. Ņemot vērā, ka pēdējā pusgada laikā pieteicējs ir izdarījis divus brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumu pārkāpumus, atzīstams, ka izskatāmajā gadījumā ir konstatējami pieteicēja sistemātiski pārkāpumi.

Ņemot vērā, ka pieteicējs ir izdarījis rupjus un sistemātiskus soda izciešanas režīma pārkāpumus, kā arī apstākli, ka iepriekš piemērotie disciplinārsodi nav atturējuši pieteicēju no atkārtotu soda izciešanas režīma pārkāpumu pieļaušanas, salīdzinoši neilgā laika posmā pieteicējs atkārtoti nav ievērojis notiesātajiem noteiktos pienākumus ieslodzījuma vietā, tiesa atzīst, ka piemērojamajam sodam būtu jābūt smagākam.

Apkopojot iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka pieteicējam piemērotais disciplinārsods – ievietošana soda izolatorā uz piecām diennaktīm ir samērīgs un atbilstošs sods, kas atbilst izdarītā pārkāpuma smagumam un raksturam.

[16] Ņemot vērā iepriekš norādīto, un izvērtējot pārsūdzēto lēmumu kopumā, tiesa secina, ka pārsūdzētais lēmums ir atzīstams par tiesisku un pamatotu, bet pieteicēja pieteikums daļā par Pārvaldes 2018.gada 2.janvāra lēmuma Nr.1/6-K/3627 atzīšanu par prettiesisku, ir noraidāms.

[17] Latvijas Republikas Satversmes 95.pantā noteikts, ka valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu. Spīdzināšana, citāda cietsirdīga vai cieņu pazemojoša izturēšanās pret cilvēku ir aizliegta. Nevienu nedrīkst pakļaut nežēlīgam vai cilvēka cieņu pazemojošam sodam.

Spīdzināšanas, cietsirdīgas un cieņu pazemojošas attieksmes aizliegums ietverts arī Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 3.pantā. Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir vairākkārtīgi atzinusi, ka Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 3.pants atspoguļo vienu no demokrātiskas sabiedrības pamatvērtībām. Pants pilnībā aizliedz cietsirdīgu un pazemojošu izturēšanos neatkarīgi ne no kādiem apstākļiem (*sk.2014.gada 31.jūlija sprieduma „Jaeger pret Igauniju" 37.punktu, 2000.gada 6.aprīļa sprieduma „Labita pret Itāliju" 119.punktu*).

Valstij ir jānodrošina, ka persona tiek ieslodzīta tādos apstākļos, kas ir savienojami ar cieņu pret viņa godu, ka veids un metode, kādā tiek īstenots piemērotais līdzeklis, nepakļauj viņu tādām ciešanām vai grūtībām, kas pārsniedz nenovēršamas ciešanas, kas ir raksturīgas ieslodzījumam, un ka, ņemot vērā praktiskās ieslodzījuma prasības, viņa veselība un labklājība ir adekvāti sargāta (*sk.2014.gada 13.novembra sprieduma lietā „Bahna pret Rumāniju" 43.punktu, 2001.gada 24.jūlija sprieduma lietā „Valašinas pret Lietuvu" 102.punktu*).

Lai atbilstu 3.pantam, apiešanās raksturam ir jāsasniedz minimālais bardzības līmenis, kura novērtēšana ir relatīva pēc būtības. Tā ir atkarīga no lietas faktu kopuma un jo īpaši no apiešanās rakstura un konteksta, tās izpildes elementiem, ilguma, tās izraisītajām fiziskajām vai psihiskajām sekām, kā arī dažkārt no cietušā dzimuma, vecuma un veselības stāvokļa (*sk.2012.gada 17.janvāra sprieduma lietā „Stanev pret Bulgāriju" 202.punktu, 2006.gada 4.maija sprieduma lietā „Kadiķis pret Latviju" 45.punktu*).

Eiropas Cilvēktiesību tiesas veiktā Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 3.panta interpretācija konsekventi tiek izmantota arī Latvijas administratīvo tiesu praksē un uzskatīta par saskanīgu ar Satversmes 95.panta saturu (*sk. Augstākās tiesas 2012.gada 22.jūnija spriedumu lietā Nr.SKA-219/2012, 2013.gada 5.septembra spriedumu lietā Nr.SKA-436/2013*).

[18] Pieteicējs 2017.gada 7.augusta Valmieras cietuma priekšniekam adresētajā iesniegumā iebildis par apstākļiem Valmieras cietuma dzīvojamās zonas soda izolatorā, proti, ka kameras, kurā soda izciešanai tika ievietots pieteicējs, durvju atvēršana Valmieras cietuma apsargam sagādājušas problēmas, durvju slēdzeni nav bijis iespējams uzreiz atvērt. Tādēļ, ņemot vērā pieteicēja veselības stāvokli (epilepsijas lēkmju iespējamību), nebūtu iespējama nekavējoša medicīniskās palīdzības sniegšana veselības stāvokļa pasliktināšanās gadījumā.

Tiesa atzīst, ka personas ievietošana soda izolatorā, kura durvju atvēršana ir apgrūtināta un aizņem ilgu laiku ārkārtas gadījumā, var radīt apstākļus, kas būtu vērtējami Satversmes 95.panta un Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 3.panta tvērumā. Proti, personai, kuras veselības stāvoklis var pēkšņi pasliktināties (konkrētajā gadījumā, kā norādījis pieteicējs, iespējamas pēkšņas epilepsijas lēkmes), medicīniskās palīdzības savlaicīga nenodrošināšana dēļ kameras durvju atvēšanas problēmām, varētu radīt personai būtiskas ciešanas, kas pārsniedz nenovēršamas ciešanas, kas ir raksturīgas ieslodzījumam, un kas var radīt smagas psiholoģiskas un fiziskas sekas.

[19] Izvērtējot lietā esošos pierādījumus, tiesa negūst apstiprinājumu pieteicēja iebildumiem par soda izolatora kameras durvju slēdzenes bojājumiem. Turklāt no lietas materiāliem konstatējams, ka tieši pieteicēja apzināta rīcība izskatāmajā gadījumā varēja palielināt pieteicēja veselības stāvokļa pasliktināšanās iespējamību, risku.

No lietas materiāliem konstatējams, ka pieteicējs soda izolatorā bija ievietots laika posmā no 2017.gada 31.jūlija plkst.9.10 līdz 2017.gada 5.augustam plkst.9.10 (*sk. lietas 72.lapu*). Lietā nav pierādījumu, kas liecinātu, ka minētajā laika posmā pieteicējs būtu izteicis iebildumus par apstākļiem soda izolatorā, tostarp attiecībā par soda izolatora durvju slēdzenes iespējamiem bojājumiem. No izdrukas par pieteicēja iesniegumiem laika posmā no 2017.gada 1.janvāra līdz 2017.gada 6.novembrim konstatējams, ka pieteicējs soda izciešanas laikā ir vairākkārt vērsies pie Valmieras cietuma administrācijas ar dažādiem iesniegumiem: 2017.gada 31.jūlijā „Par atteikšanos no ēdiena un medikamentu lietošanas", reģ.Nr/K-4459; 2017.gada 1.augustā „Par izsaukšanu uz med. daļu sakarā ar badastreika sākumu (ķermeņa svara noteikšanai), reģ.Nr.K-4481; 2017.gada 1.augustā „Par nepamatotu ievietošanu soda izolatorā un atteikšanos no zāļu lietošanas un ēdiena saņemšanas", reģ.Nr.K-4482; 2017.gada 4.augustā „Par atsākšanu lietot medikamentus un uzturu", reģ.Nr.K-4571 *(sk. lietas 83.-85.lapu)*. Ar sūdzību par izolatora kameras durvju slēdzenes darbību pieteicējs vērsies pie Valmieras cietuma administrācijas tikai 2017.gada 7.augustā, kas ir jau pēc soda izciešanas. Minētais rada pamatotas šaubas par pieteicēja iebildumu pamatotību, jo loģiski būtu sagaidāms, ka pieteicējs, jau atrodoties soda izolatorā, būtu sūdzējies par pieteicējam radītajām psiholoģiskajām ciešanām dēļ izolatora kameras durvju slēdzenes bojājumiem.

Turklāt no Valmieras cietuma priekšnieka 2017.gada 15.augusta atbildes uz pieteicēja 2017.gada 7.augusta iesniegumu konstatējams, ka pēc pieteicēja iesnieguma saņemšanas ir veikta soda izolatora kameras pārbaude. Pārbaudē netika konstatēti kameras durvju vai tās atslēgu mehānismu (durvju slēdzeņu) bojājumi, durvis un durvju slēdzene ir bijušas darba kārtībā. Ņemot vērā apstākli, ka pieteicējs ar iebildumiem par durvju slēdzenes darbību ir vērsies pie Valmieras cietuma administrācijas tikai pēc soda izciešanas, durvju un slēdzenes pārbaudei laikā, kad pieteicējs bija ievietots soda izolatorā, nebija pamata un to stāvokļa konstatēšana uz pieteicēja soda izciešanas brīdi šobrīd nav iespējama. Taču vienlaicīgi ir jāņem vērā Valmieras cietuma priekšnieka norādītais, ka amatpersonai, kura konstatē jebkādu defektu, kas saistīts ar aprīkojumu (kameras durvis, sanitārais mezgls u.c.) ir pienākums nekavējoties par to ziņot atbildīgajam dienesta, lai tas varētu nekavējoties uzsākt defektu novēršanu (*sk. lietas 19.lapu*).

Apkopojot iepriekš minēto, tiesa secina, ka lietā nav gūstams apstiprinājums pieteicēja norādītajam par soda izolatora kameras, kurā pieteicējs bija ievietots soda izciešanai laika posmā no 2017.gada 31.jūlija līdz 5.augustam, durvju vai durvju slēdzenes bojājumu, kuru dēļ kameras durvju atvēršana būtu bijusi apgrūtināta vai neiespējama.

[20] Attiecībā par pieteicēja veselības stāvokli, ievietojot pieteicēju soda izolatora, no lietas materiāliem konstatējams, ka pirms ievietošanas soda izolatorā pieteicējam tika veikta medicīniskā apskate, kuras laikā vispārējā veselības stāvokļa pasliktināšanās netika konstatēta (*sk. Valmieras cietma medicīnas daļas vadītājas /pers. A0/ 2017.gada 13.septembra skaidrojumu lietas 88.lapā*).

Pirms ievietošanas soda izolatorā pieteicējs ticis aizvests uz cietuma Medicīnas daļu, kur pieteicēja veselības stāvokli novērtējis ārsta palīgs /pers. O/ un secināts, ka pieteicēju drīkst ievietot soda izolatorā. Pieteicēja veselības stāvokli soda izolatorā izmeklēja Valmieras cietuma ārste interniste /pers. H/ 2017.gada 31.jūlijā plkst.14.45. Pieteicēja veselības stāvoklis ir bijis apmierinošs visi rādītāji ir bijuši normas robežās. Atrodoties soda izolatorā, pieteicēja veselības stāvokļa pasliktināšanās nav konstatēta (*sk. Pārvaldes centrālā aparāta medicīnas daļas vadītājas 2018.gada 2.janvāra izziņu lietas 87.lapā, kā arī izkopējumu no pieteicēja ambulatorās medicīniskās kartes*).

No Valmieras cietuma Medicīnas daļas ārsta palīga /pers. AA/ 2017.gada 29.decembra paskaidrojuma konstatējams, ka pieteicējs, atrodoties Valmieras cietumā, pastāvīgi tiek nodrošināts ar medikamentiem par valsts finanšu līdzekļiem: Tab. Finlepsini (pretlēkmju terapijai), Tab. Depakine (pretlēkmju terapjai), Betoptic acu pilieni (*sk. lietas 90.lapu*). Minēto apliecina arī izkopējums no zāļu izsniegšanas kartes (*sk. lietas 93.-94.lapu*).

No lietas materiāliem konstatējams un lietā nav strīda par to, ka pieteicējs 2017.gada 31.jūlijā pirms ievietošanas soda izolatorā ir attiecies no medikamentiem un pārtikas (*sk. lietas 73.lapu*). Pieteicējs medikamentus atsācis lietot 2017.gada 6.augustā, tas ir pēc disciplinārsoda izciešanas (*sk. lietas 88., 93.-94.lapu*).

Tādējādi, kaut arī pieteicējs norāda par savu veselības stāvokli kā šķērsli pieteicēja ievietošanai soda izolatorā un augsto risku saistībā ar iespējamām lēkmēm, tomēr, ņemot vērā iepriekš minētos apstākļus, secināms, ka tieši paša pieteicēja rīcība, atsakoties no medikamentu lietošanas, ir radījusi veselības stāvokļa pasliktināšanās iespējamības risku, apdraudējumu pieteicēja veselībai. Turklāt ar šādu rīcību pieteicējs nav izpildījis Noteikumu Nr.243 44.8.apakšpunktā noteikto pienākumu lietot zāles tūlīt pēc to saņemšanas brīvības atņemšanas iestādes darbinieka klātbūtnē.

Apkopjot iepriekš minēto, tiesa secina, ka pieteicēja veselības stāvoklis nebija šķērslis pieteicēja ievietošanai soda izolatorā, pieteicēja veselības stāvoklis, atrodoties soda izolatorā, tika kontrolēts un tas nebija pasliktinājies. Taču tieši pats pieteicējs disciplinārsoda izciešanas laikā ir bezatbildīgi izturējies pret savu veselības stāvokli, atsakoties no medikamentu lietošanas, apzināti pieļaujot veselības stāvokļa pasliktināšanās iespējamības risku.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka, izpildot pārsūdzēto lēmumu, ievietojot pieteicēju soda izolatorā uz piecām diennaktīm, Valmieras cietuma administrācija nav pieļāvusi Satversmes 95.panta un Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 3.panta pārkāpumu.

[21] Apkopojot šā sprieduma 17.-20.punktā minēto, secināms, ka pieteicēja pieteikums daļā par Valmieras cietuma administrācijas faktiskās rīcības, nenodrošinot /pers. A/ atbilstošus soda izciešanas apstākļus Valmieras cietuma dzīvojamās zonas soda izolatorā laikā, kad tur bija ievietots /pers. A/, atzīšanu par prettiesisku, ir noraidāms.

[22] Pieteicējs ir lūdzis atlīdzināt morālo kaitējumu, kas pieteicējam esot nodarīts ar Pārvaldes 2018.gada 2.janvāra lēmumu Nr.1/6-K/3627 un šajā lietā pieteicēja pārsūdzēto Valmieras cietuma faktisko rīcību, nenodrošinot pieteicējam atbilstošus soda izciešanas apstākļus Valmieras cietuma dzīvojamās zonas soda izolatorā laikā, kad tur bija ievietots pieteicējs.

No Administratīvā procesa likuma 92.panta, kā arī no Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1.panta pirmās daļas, 4.panta pirmās daļas un 6.panta pirmās daļas izriet, ka ikvienai personai ir tiesības saņemt atlīdzinājumu par zaudējumu un kaitējumu, kas tai nodarīts ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību.

Ņemot vērā, ka izskatāmajā lietā nav konstatējama Valmieras cietuma prettiesiska faktiskā rīcība, nav pamata arī pieteicēja norādītā kaitējuma atlīdzināšanai. Līdz ar to noraidāms ir arī pieteicēja prasījums par morālā kaitējuma atlīdzinājumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289.-290.pantu un 291.panta pirmo daļu, 325.-329., 331., 332.pantu, Latvijas Sodu izpildes kodeksa 71.panta piekto daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2018.gada 2.janvāra lēmuma Nr.1/6-K/3627 atzīšanu par prettiesisku daļā, ar kuru atzīts par tiesisku Valmieras cietuma priekšnieka 2017.gada 31.jūlija lēmums „Par soda piemērošanu notiesātajam", Valmieras cietuma administrācijas faktiskās rīcības, nenodrošinot /pers. A/ atbilstošus soda izciešanas apstākļus Valmieras cietuma dzīvojamās zonas soda izolatorā laikā, kad tur bija ievietots /pers. A/, atzīšanu par prettiesisku un morālā kaitējuma 72 000 *euro* apmērā atlīdzināšanu.

Spriedumu daļā, ar kuru noraidīts pieteikums par Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2018.gada 2.janvāra lēmuma Nr.1/6-K/3627 atzīšanu par prettiesisku daļā, ar kuru atzīts par tiesisku Valmieras cietuma priekšnieka 2017.gada 31.jūlija lēmums „Par soda piemērošanu notiesātajam", var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu namā mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas.

Spriedumu daļā, ar kuru noraidīts pieteikums par Valmieras cietuma administrācijas faktiskās rīcības, nenodrošinot /pers. A/ atbilstošus soda izciešanas apstākļus Valmieras cietuma dzīvojamās zonas soda izolatorā laikā, kad tur bija ievietots /pers. A/, atzīšanu par prettiesisku un morālā kaitējuma 72 000 *euro* apmērā atlīdzināšanu, var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā, apelācijas sūdzību iesniedzot Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu namā mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas.

Tiesnese (paraksts) S.Pone

N O R A K S T S P A R E I Z S
Administratīvās rajona tiesas

tiesnese_____ S.Pone
Valmierā 2018.gada 6.augustā